

Bir Arada Yazacağımız Anayasa Demokrasimizin Garantisidir

15 Temmuz darbe girişiminin ardından Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde üç siyasi partinin **kısmi yeni anayasa değişikliği için bir araya gelecek olması çok önemli bir adımdır**. Kurulduğu günden bu yana yeni anayasa için çalışan Denge ve Denetleme Ağı olarak, bu kritik günlerde, yeni anayasa yapımının gerçekten *yeni* olabilmesi için aşağıdaki noktaları bir kez daha vurgulamaktayız:

- **Olağanüstü hal'i kolaylaştıracak kısmi anayasa değişikliği yerine; ya bütünsel revizyon yapılmalı ya da toplumsal uzlaşmayı sağlayacak gerçek anlamda katılımcı bir sürecin sonunda, yeni anayasa kaleme alınmalıdır**

Bir ülkede demokratik devlet kurumlarına hayat verecek, toplumsal ilişkilerde demokrasi kültürünü güçlendirecek bir anayasanın katılımcı ve kapsayıcı yöntemlerle hazırlanamaması, o ülke insanların bir arada yaşama iradesini tam anlamıyla gösteremedikleri, birbirlerini bir çatışmanın tarafları olarak gördükleri ve geleceğe umutla değil, korkuyla baktıkları anlamına gelebilmektedir. Bu yüzden **gerçek bir katılımcı süreç** sonucunda yazılacak bir anayasa toplumsal uzlaşmayı sağlamak için önemli bir adım olacaktır. **Bu kapsamda Mecliste temsil edilen tüm siyasi partiler ve Meclis dışındaki tüm siyasi partilerin anayasa yapım sürecinde yer alması kritik önem taşımaktadır**. Benzer bir şekilde tüm toplumun, özellikle kadınların, gençlerin ve çocukların kendi talep ve beklentilerini dile getirebilecekleri katılımcı süreçlerin planlanması gereklidir. 200'e yakın sivil toplum örgütü olarak katılımcı anayasanın hazırlanış sürecine ilişkin oluşturduğumuz yol haritası somut öneriler içermektedir. <http://www.birarada.org/tr/22664/Katilimci-Anayasa-icin-Sivil-Toplumun-Yol-Haritasi-Raporu>

- **Yeni anayasa gücünü ve ruhunu denge ve denetleme sisteminden almalıdır**

Yeni anayasa yapım sürecinde, geniş bir uzlaşıyla demokratik bir hükümet sistemi tasarlanmalı, bu sistemde;

- 1- **yasama ve yürütme** organları arasında kuvvetler ayrılığı hayata geçirilmeli;
- 2- yasamanın hem yasa yapım sürecinde hem de denetim yetkisi bağlamında etkinliği artırılmalı;
- 3- **yargı erkinin** hiçbir organ, makam, merci veya kişiden emir ve talimat almaması, tavsiye veya telkinlere muhatap olmaması, bu organların etkisi ve kontrolü altında bulunmaması için evrensel tedbirler alınmalı;
- 4- **vatandaşlar ve sivil toplumun** yasa yapma ve karar alma süreçlerine düzenli ve etkili bir biçimde katılarak demokratik izleme ve denetim işlevlerini yerine getirebilmeleri sağlanmalı;
- 5- **medyanın**, katılımcı anayasa sürecine damga vurması gereken türde en geniş ifade özgürlüğü hakkından düzenli biçimde yararlanarak, yöneticileri dengeleyip denetlemesine olanak tanınmalıdır.

Yeni anayasanın yenilikçi ruhu ve demokratik gücü, bu ilkeler doğrultusunda tasarlanacak bir denge denetleme sisteminden doğacaktır.

- **Yeni anayasada vatandaş – devlet ilişkileri yeniden tanımlanmalıdır**

Yeni anayasa vatandaşların nihai karar vericiler olarak onurlandırıldığı bir devlet düzeninin doğum belgesi olmalıdır. Yeni anayasa bireyi devlet karşısında hem koruyan, hem de korumanın ötesinde güçlendiren bir ruha sahip olmalıdır. Gücünü anayasadan alan bireyler, bilinçli ve sorumlu vatandaşlar olarak karar vericileri denetleyebilmeli, karar vericilere hesap verme sorumluluğuyla bağlı olduklarını her fırsatta hatırlatabilmelidirler. **Yöneticilerinden hesap sorabilen vatandaşlar**, bireysel haklarını koruyan demokratik bir anayasa sayesinde seslerini devletin bütün makam ve kurumlarına duyurabilirler. Böylece, temsilcilerini anayasal kurallar

karşısında sorumlu davranmaya çağırın vatandaşların inşa edeceği bir demokrasi kültürü gelişmeye başlayabilir.

o **Yeni anayasa uluslararası insan hakları normlarını esas almalıdır**

Yeni anayasa, dünya genelinde benimsenen uluslararası hukuk normlarıyla korunan **temel insan hak ve özgürlüklerini, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve doğanın korunmasını** güvence altına almalıdır. Yeni anayasanın hayata geçireceği **denge denetleme sisteminin özünde** de, asla pazarlık konusu olamayacak evrensel insan haklarının korunacağının garantisi vardır. Kuvvetler ayrılığını tesis eden ve vatandaşların, sivil toplumun ve medyanın karar vericileri izleme ve denetleme gücünü artıran bir anayasa, insan haklarının kullanımını ancak uluslararası hukuka uygun olarak kısıtlayabilmeli ve vatandaşlara demokratik bir düzene yaraşır **en geniş hak ve özgürlükleri** tanınmalıdır. Demokratik yöntemlerle hazırlanarak demokratik bir ruha kavuşacak olan yeni bir anayasa, uluslararası insan haklarının bir temenniden ibaret kalmadığı adil bir düzenin teminatı olacaktır. Uluslararası insan hakları, anayasada korundukları ölçüde, gerek etkili ve Őeffaf devlet kurumları arasındaki denge, gerekse nihai karar vericiler oldukları bilinciyle yöneticilerden hesap sorabilen vatandaşların sağlayacağı denetim sayesinde bütün berraklığıyla hayat bulan ve **hayatın her alanında uygulanan** haklara dönüşebilecektir.